

خطبه فدکیه نقد ارتجاع علنی و بازگشت ناروای جامعه اسلامی بود

معصومه ظهیری گفت: خطبه فدکیه حاوی بیان دستاوردهایی است که پیامبر اکرم برای امت به ارمغان آوردند و باقی گذاشتند. گویی حضرت زهرا آنچه را که پیامبر اکرم برای امت آوردند را مرور می‌کنند.

معصومه ظهیری گفت: خطبه فدکیه حاوی بیان دستاوردهایی است که پیامبر اکرم برای امت به ارمغان آوردند و باقی گذاشتند. گویی حضرت زهرا آنچه را که پیامبر اکرم برای امت آوردند را مرور می‌کنند.

خبرگزاری مهر - گروه دین و اندیشه - زینب حسینی روش: در ایام منسوب به حضرت صدیقه طاهره سلام الله علیها در فاطمیه دوم هستیم. یکی از شأن‌های پیامبر اعظم (ص) به عنوان آخرین، کامل‌ترین و جامع‌ترین رسل که آورنده عصاره شریعت تمامی انبیا می‌باشد، تبیین حقایق الهی و قرآنی است. این وظیفه اصلی و تعیین‌کننده تبیین، خطی است که بعد از رحلت پیامبر (ص) نیز باید ادامه پیدا کند. حضرت فاطمه (س)، به عنوان عصمت کبرای الهی، جز پنج نفر اصحاب کساء و اهل بیت (ع) است که آیه تطهیر در شأن وی نازل شده و به این واقعیت، خود پیامبر (ص) بارها تأکید داشته‌اند.

به همین مناسبت با معصومه ظهیری استاد حوزه و دانشگاه به گفت‌وگو نشستیم تا به واکاوی نکات اعتقادی، اخلاقی سخنان حضرت زهرا (س) بپردازیم:

معصومه ظهیری استاد حوزه و دانشگاه در گفت‌وگو با خبرنگار مهر اظهار داشت: حضرت زهرا مرضیه را می‌توان از ابعاد مختلف و در نگاه پیامبر اکرم (ص)، آیات قرآن کریم، منزل امام علی (ع)، در دفاع از ولایت و امامت و همچنین در گفتار فرزندان خویش مشاهده کرد، فرزندان ایشان را ندیدند اما به عنوان مادر از حضرت یاد می‌کنند و ایشان را می‌ستایند، شناخت.

وی افزود: به گونه‌ای که امام صادق (ع) در ذیل آیه **إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ** می‌فرماید حضرت مریم برگزیده زنان زمان خویش بود و خداوند این قابلیت را برای حمل حضرت عیسی (ع) به ایشان عنایت کرد اما آن کسی که برگزیده و انسان ویژه‌ای در دو عالم است مادران حضرت زهرا مرضیه هستند.

ظهیری حضرت زهرا (س) را بر اساس روایات، انسیه الحورا و کوکب دری خواند و گفت: یکی از راه‌هایی که انسان می‌تواند شخصی را معرفی کند آثار به جای مانده از خود اوست. برای مثال یک نویسنده را از قلمش، یک سخنران را از گفتار، سیره و عملکردش می‌توان شناخت از این رو زمانی که به بیان ابعاد شخصیتی فرد می‌پردازیم در اصل به معرفی آن فرد اقدام کرده‌ایم.

این استاد حوزه و دانشگاه به سخنرانی‌ها و خطبه‌های حضرت زهرا (س) در جمع مهاجر و انصار اشاره و تصریح کرد: حضرت زهرا (س) در موضوعات مختلف چون در جریان انحرافی که در مساله غصب امامت و خلافت ایجاد شد، دیگر مساله مربوط به هجوم به خانه امامت و مظهر نزول وحی الهی بود، یکی دیگر بحث پیمان شکستن و اختلافاتی که در میان صحابی و بعد از رحلت پیامبر ایجاد شد و دیگر مربوط به خطبه معروف مسجد که به خطبه فدکیه معروف است به ایراد سخنرانی پرداختند.

نقد ارتجاع علنی امت اسلامی

وی به موضوع خطبه فدکیه اشاره کرد و گفت: موضوع این خطبه فقط بحث غصب ارث و یا بحث غصب فدک و ستاندن مال حضرت به ناروا نیست گرچه در اهداف سیاسی که در پشت غصب فدک نهفته است کوتاه کردن دست امام از مساله قدرت و ثروت وجود دارد و حضرت زهرا به درستی در خطبه فدکیه به این نکات اشاره می‌کنند گویا طبق آیاتی که بیان می‌کنند حضرت یک ارتجاع علنی و بازگشت ناروا را با بیان شیوا نقد می‌فرمایند حتی اگر پیامبر از میان شما رفت آیا بر می‌گردید؟ لذا خطبه حضرت حاوی نکاتی است که لازم است که در میان آن مذاقه بیشتری صورت بگیرد.

ظهیری ادامه داد: خطبه فدکیه حاوی بیان دستاوردهایی است که پیامبر اکرم برای امت به ارمغان آوردند و باقی گذاشتند. گویی حضرت آنچه را که پیامبر اکرم برای امت آوردند را مرور می‌کنند به گونه‌ای که ایشان در ابتدا مساله توحید را بیان می‌کنند و در آن بخش حمد و ستایش خداوند را و اقرار به خدا شناسی و خدا محوری در حیات دنیوی و طبیعتاً در باور و اعتقاد را مطرح می‌کنند. بعد از این مساله آن چیزی که پیامبر برای امت آورد حتی مسائلی مانند بهداشت و سلامت، کنشگری اجتماعی، بر هم زدن تبعیض‌ها، عدالت اجتماعی، عدالت اقتصادی و هر چیزی که به نفع انسان‌ها است را بیان می‌کنند. شاخصه و ویژگی جالبی که خطبه فدکیه دارد این است که حضرت سخنان خویش را مستند به آیات قرآن کریم می‌کنند قرآنی که منشور جاوید و

معجزه الهی و بزرگ ترین و مهمترین باقی مانده از پیامبر به شمار می رود.

این استاد حوزه و دانشگاه با استناد به حدیث ثقلین عنوان کرد: حضرت نماد بلافضل و یادگار پیامبر هستند که به قرآن کریم استناد می کنند قرآنی که با عنوان ثقل سفارش شده پیامبر محسوب می شوند که حلال و حرام آن تا روز قیامت قابل تغییر نیست؛ بنابراین گویا خطبه فدک اصول دین را بیان می کند و فروع را با عنوان آنچه که مسلمانان باید به آن عمل کنند و به آن تمسک کنند تبیین می فرمایند.

وی با بیان اینکه حضرت زهرا در خطبه فدک عدالت اجتماعی را با بیان جایگاه امام و قرآن ناطق تبیین می کنند گفت: حضرت در اینجا از جایگاه ولایت دفاع می کنند و آن غصب جایگاه ولایت و کوتاه کردن دست امام از حرکت اجتماعی را نقد می کنند. و محاجه می کنند با کسانی که این مسیر شکاف اجتماعی و اختلاف میان امت و بدعت ها را بنا گذاری می کنند. شیوه حضرت مخالفت با بدعت ها و نوآوری هایی است که موجب تفرقه و روی گرداندن از سیره و روش و سنت پیامبر و عمل به فرامین الهی است.

مباحث اخلاقی خطبه فدکیه

ظهوری به بخش دیگری از خطبه فدک که مباحث اخلاقی است اشاره و عنوان کرد: بخشی از خطبه نیز مباحث اخلاقی است که یکی از موارد همان سلامت اجتماعی، رفتارهای اجتماعی، آداب اجتماعی و اخلاقیات اجتماعی است یعنی هم اعتقادات و هم عمل به دستورات الهی را در قالب احکام و اخلاق که زیر بنای تعهد به فرامین قرآن و سنت است را بیان می فرمایند.

این استاد حوزه و دانشگاه ادامه داد: حضرت زهرا در خطبه فدک یک دوره باز خوانی آنچه که پیامبر برای امت اسلام آوردند که عمل به آن باعث می شود انسان ها در حیات خودشان حیاتی بر اساس سلامت عدالت و حریت را تجربه کنند و در آخرت به اجر و پاداشی که خداوند در سایه سار عمل کردن به دستورات الهی قرار داده است، را بیان می کنند. برای همین بسیاری از شارحان توصیه می کنند خطبه فدک خوانده شود و در مضامین آن تفکر و تأمل شود.

وی افزود: گویا رجوع به سیره و سنت پیامبر و رجوع به عمل به آیت قرآن را حضرت در این خطبه سفارش می کنند و می فرمایند اگر کسی روی بگرداند از آن چیزی که خداوند برای او مقرر کرده در همین زندگی دچار فشار و سختی می شود و ناپیایی در قیامت و عدم بصیرت و آگاهی و معرفت را در دنیا نسبت به رحمت الهی نصیبش می شود.

ظهوری اضافه کرد: همچنین حضرت مدت کوتاه بعد از رحلت پیامبر را برای جامعه یک تذکر، تلنگر و یادآوری بیان می کنند و امت اسلام را برحذر می دارند که مبادا بعد از رفتن پیامبر جامعه دچار پراکندگی، اضطراب، تشویش و فراموش کاری شود. از این رو می فرماید اگر شما این امر را فراموش کنید دچار خود فراموشی می شوید و انسان های سرگردانی می شوید که نمی توانید به سوی مقصد و مسیر فلاح گام بردارید. آنهایی که اطاعت از دستور خدا می کنند نصرت و فوز و فلاح شامل حال آنها می شود.

این استاد حوزه و دانشگاه بیان داشت: بنابراین گرچه ظاهر خطبه جنبه فردی دارد و حضرت به عنوان نماد مقاومت در مقابل باطل به دفاع از حق شخصی و مقابله با بدعت اقدام می کند و در بیانات خویش می فرمایند این بدعت است که بگویند دختر پیامبر از پدر ارث نمی برد. بنابراین بخشی از خطبه دفاع از حق و دفاع از فرامین الهی است اما مضمون خطبه اختصاص به جنبه فردی ندارد و در اصل حضرت یک روش عدالت محور و ایستادن در مقابل باطل و دفاع از حق و فهم مفاهیم اسلامی و پیشگیری از تفرقه و وحدت رویه را در جامعه ابلاغ می کنند.

وی در پایان خاطرنشان کرد: این وحدت رویه باعث می شود همه به آنچه که پیامبر برایشان باقی گذاشته اند یعنی ثقلین را بشناسند و دنبال آنان راه بروند و با عنوان مسیر صراط مستقیم و چراغی که فرا راه انسان ها است و راه رستگاری و رسیدن به منافع فردی و اجتماعی در دنیا و آخرت را برای جامعه اسلامی مشخص می کنند. راه روشن سعادت و سلامت و حاکمیت بر اساس عدل را می توان در جای جای سخنان حضرت مشاهده کرد از این رو خطبه فدک از جمله یادگاری های گران سنگی است که برای علاقمندان در همه ادوار درس آموز است و جای دارد در مناسبت های مختلف این خطبه شرح و توصیف و توضیح آن در کتب درسی جای داده شود و خوانش آن به همه توصیه شود.